

Zaburzenia w funkcjonowaniu rodzin dzieci niepełnosprawnych

dr Maria Ożóg-Radew
Instytut Pedagogiki

Zmiany w funkcjonowaniu rodziny spowodowane pojawieniem się w niej dziecka niepełnosprawnego:

1. w stanie emocjonalnym rodziców

- 4 fazy zmian w stanie emocjonalnym rodziców:
 1. faza wstrząsu;
 2. faza kryzysu emocjonalnego;
 3. faza pozornego przystosowania się;
 4. faza konstruktywnego przystosowania się (osiąga tylko część rodziców).

Zmiany w funkcjonowaniu rodziny spowodowane pojawieniem się w niej dziecka niepełnosprawnego:

2. w relacjach między członkami rodziny [1/3]

a/ między rodzicami:

- może nastąpić rozluźnienie więzi uczuciowych
- może wystąpić wzajemne obwinianie się;
- może wystąpić odsuwanie się ojców od rodziny (ucieczka w pracę, alkohol; nieraz odejście od rodziny).

Zmiany w funkcjonowaniu rodziny spowodowane pojawieniem się w niej dziecka niepełnosprawnego:

2. w relacjach między członkami rodziny [2/3]

b/ między rodzicami a pełnosprawnymi dziećmi:

- obarczanie nadmiernymi obowiązkami związanymi z opieką nad niepełnosprawnym rodzeństwem lub prowadzeniem gospodarstwa domowego;
- niezaspokajanie potrzeb dzieci z powodu nadmiernej koncentracji na dziecku niepełnosprawnym;
- nieraz idealizowanie dzieci pełnosprawnych (kompensacja zawiedzionych nadziei wiązanych z dzieckiem niepełnosprawnym).

Zmiany w funkcjonowaniu rodziny spowodowane pojawieniem się w niej dziecka niepełnosprawnego:

2. w relacjach między członkami rodziny [3/3]

c/ między rodzicami a dzieckiem niepełnosprawnym:

- odrzucenie, częściej ukryte niż jawne (zwłaszcza w pierwszych dwóch w/w fazach);
- nadmierna opiekuńczość;
- akceptacja (najczęściej w czwartej fazie).

Zmiany w funkcjonowaniu rodziny spowodowane pojawieniem się w niej dziecka niepełnosprawnego:

3. w sytuacji bytowej rodziny

Ulega pogorszeniu z powodu:

- rezygnacji jednego z rodziców (najczęściej matki z pracy zawodowej);
- wyższych kosztów utrzymania dziecka niepełnosprawnego (leczenie, rehabilitacja, zakup sprzętu rehabilitacyjnego);
- konieczności dostosowania mieszkania do ograniczeń dziecka.

Zmiany w funkcjonowaniu rodziny spowodowane pojawieniem się w niej dziecka niepełnosprawnego:

4. w pełniowanych przez rodzinę funkcjach

Zaburzeniu ulegają funkcje:

- prokreacyjna;
- seksualna;
- opiekuńczo-wychowawcza;
- socjalizacyjna;
- psychohygieniczna.

Zmiany w funkcjonowaniu rodziny spowodowane pojawieniem się w niej dziecka niepełnosprawnego:

5. w życiu towarzyskim rodziców

Ulega ograniczeniu z powodu:

- złego stanu emocjonalnego rodziców;
- poczucia wstydu;
- braku czasu;
- przemęczenia;
- rozluźnienia lub zerwania kontaktów z rodzicami przez ich dotychczasowych znajomych.

Zmiany w funkcjonowaniu rodziny spowodowane pojawieniem się w niej dziecka niepełnosprawnego:

6. w pozycji rodziny w społeczności lokalnej

Stopień integracji społecznej rodziny zależy od:

- postaw społeczności lokalnej wobec osób niepełnosprawnych;
- postaw rodziców wobec otoczenia społecznego (postawa izolacyjna lub integracyjna);
- barier architektonicznych i komunikacyjnych;
- barier instytucjonalnych.

Wspomaganie rodzin dzieci niepełnosprawnych

Rodzaje wspomagania

- **wspomaganie psychoemocjonalne**
- **wspomaganie opiekuńczo-wychowawcze**
- **wspomaganie socjalno-usługowe**
- **wspomaganie rehabilitacyjne**

Wspomaganie rodzin dzieci niepełnosprawnych

Rodzaje wspomagania

A. wspomaganie psychoemocjonalne

(ma charakter psychoterapeutyczny):

- łagodzenie negatywnych stanów emocjonalnych rodziców;
- usuwanie napięć w rodzinie, wywołanych niepełnosprawnością dziecka;
- wzmacnianie wiary rodziców w sens i efektywność rewalidacji.

Wspomaganie rodzin dzieci niepełnosprawnych

Rodzaje wspomagania

B. wspomaganie opiekuńczo-wychowawcze

(ma charakter doradczo-informacyjny):

- pomaganie rodzicom w poznawaniu potrzeb, ograniczeń i możliwości rozwojowych dziecka;
- uczenie rodziców sposobów wychowawczego postępowania z dzieckiem;
- udzielanie rodzicom porad wychowawczych, w przypadku wystąpienia trudności w procesie wychowywania dziecka;
- wspieranie wartościowych postaw i metod postępowania rodziców oraz przekształcanie tych, które są niekorzystne dla rozwoju dziecka.

Wspomaganie rodzin dzieci niepełnosprawnych

Rodzaje wspomagania

C. wspomaganie socjalno-usługowe

– udzielanie rodzinom pomocy materialnej i usługowej

Wspomaganie rodzin dzieci niepełnosprawnych

Rodzaje wspomagania

D. wspomaganie rehabilitacyjne:

- udzielanie rodzinie pomocy w zakresie organizowania leczenia, usprawniania, zaopatrzenia dziecka w niezbędny sprzęt rehabilitacyjny oraz pomoce specjalistyczne;
- przekazywanie rodzicom, jako uczestnikom procesu rewalidacji, wiedzy medycznej, psychologicznej i pedagogicznej w takiej postaci, aby byli oni w stanie ją przyswoić;
- wyposażenie rodziców w umiejętności niezbędne do usprawniania dziecka (uczenie ich różnych metod rewalidacji dziecka).

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ